

Motion till riksdagen 2025/26:1070

av Peder Björk m.fl. (S)

Skydds- och tvångsåtgärder inom vården och omsorgen för äldre personer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för vården och omsorgen för äldre personer som har nedsatt beslutsförmåga eller utgör en fara för andra bör utredas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Många äldre personer drabbas av nedsatt kognitiv förmåga, inte minst de med demenssjukdom, och kan därför ha svårt att ta vara på sig själva och fatta beslut om till exempel medicinska åtgärder, läkemedelsbehandling, flytt till ett särskilt boende, den dagliga omvårdnaden, skötsel av personlig hygien samt intag av mat och dryck. Dessa situationer innebär svåra etiska överväganden för personal, anhöriga och andra som på olika sätt försöker hjälpa. Återkommande rapporteras om äldre som lever i misär i sina egna hem, ibland utan några insatser från kommunen, men i vissa fall trots att beslutade insatser finns. Det kan exempelvis bero på att personal av arbetsmiljöskäl varit tvungna att avstå från att genomföra en insats. Inte sällan handlar det om personer som redan har en utsedd god man men där stödet ändå brister. Hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade bygger på frivillighet, vilket innebär att åtgärder inte kan vidtas mot den enskildes vilja. Verksamheten ska alltid utgå från respekt för självbestämmande och integritet och insatserna ska utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Frihetsinskränkande åtgärder inom vård och omsorg förutsätter därför samtycke. Om samtycke saknas finns det i dag inte några rättsliga möjligheter att genomföra sådana åtgärder. Det innebär att även om en person helt saknar beslutsförmåga kan ingen annan samtycka i dennes ställe. Rättsligt stöd för användning av skydds- och tvångsåtgärder kan endast ges genom ny lagstiftning. För att äldre personer med nedsatt kognitiv förmåga ska kunna få nödvändig hjälp behöver

därför förutsättningarna för skydds- och tvångsåtgärder inom vården och omsorgen utredas.

Peder Björk (S)

Malin Larsson (S)

Peter Hedberg (S)

Anna-Belle Strömberg (S)